

ВІНОЧОК

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ДІТЕЙ

Ч. 10 (29). Львів, жовтень 1934.

Додаток до „Правди“

„Дитячий ярмарок“ у Львові

Світлана Я. Савка.

В гімнастичній залі української державної гімназії при вул. Льва Сапіги у Львові відбувся на Покрови 14 жовтня ц. р. т. зв. „Дитячий ярмарок“. Українські діти продавали на тім „ярмарку“ різні вироби українських фабрик, щоб люди знали, що і в нас є вже початки рідного промислу, який нам треба підняти, щоб він став великий і сильний, щоб у нас як і в інших народів були свої власні фабрики. На тім першім нашім „Дитячій ярмарку“ були стоянки різних наших фабрик, як прим. фабрики цукорків та солодоців „Фортуна Нова“, фа-

брики цукорії „Луна“, фабрики пасти до взуття „Елегант“, вироби українських пекарень у Львові і т. д.

На повищій нашій світлині-образку бачимо дітей, які на тім ярмарку продавали вироби української львівської пекарні „Золотий Колос“. Богато людей звиділо ту виставу. Діти захвалювали вироби нашого рідного промислу, а го-сті радо купували від милих маленьких купців. Діти виконували також гарні наші танки, грав грамофон і було так гарно мірю як на правдивім ярмарку. Навіть була катаринка з папугою.

Історія доброго хлопця

Будьте всі однодушні, спочиваючі,
братолюбиві, милосердні, смиренні...

(З 1-го Соб. Послання св. Ап. Петра, 3,8).

ЗМІСТ того, що було в попереднім (9) ч. „Віночка”: Павлусь, син лісничого йшов глибоким лісом і був сумний, бо його сестричка Маруся була тяжко хора. Він стрів у лісі заблуканого незнайомого та випровадив його на добру дорогу. Зате незнайомий обіцяввилічити його сестру.

Батько Павлуса дуже здивувався, коли побачив Павлуса з якимсь незнайомим паном, бо лісничівка лежала далеко в лісі й тільки рідко заходив туди хто чужий. Та Павлусь вже здалека закликав: „Тату, тіштеся. Веду поміч для нашої Марусі”.

Лісничий на те лиш покивав сумно головою та сказав: „Тут може помогти хіба сам Пан Біг”.

— Само собою розуміється — каже на те чужинець. — Але я вірю, що сам Господь Бог післав мене, щоб Вас потішити. Ведіть мене до недужої!

В кімнаті, до котрої ввійшли, лежала Маруся без памяти, в тяжкій горячці. Незнайомий швидко нахилився над нею, довго дивився на недужу дитину, а вкінці каже: „Дякувати Богу, ще не пізно”. А звертаючись до хлопця каже: „Твоя сестричка буде тобі завдячувати життя. Колиб ти не поміг мені вийти з ліса і я не прийшов сюди, рятунок бувби вже пізний і твоя сестричка булаб умерла. Але тепер ми її вирятуємо, так мені Боже допоможи”.

По тих словах незнайомий, а був це лікар, вийняв зі шкіряної торби лікарські приладдя, отворив хорій жилу та пустив кров. Після тих заходів горячка стала спадати й хора заснула глибоким сном.

— Покищо — сказав лікар — небезпека минула. А тепер приготуємо ліки.

По тих словах лікар вийняв з бляшанки, що мав з собою, якісь зела, напарив їх та дав напитися хорій. Вона знову заснула, а на другий день була вже цілком здорова.

— Тепер можу вже йти — сказав лікар. — Бувайте здорові й не журіться. За три дні Маруся вже буде могла бігати по лісі.

Родичі не знали, як дякувати незнайомому за рятунок їх дитини.

— Подякуйте Павлусеві. А ти Павлусю зятям собі, що ніякий добрий учинок не буває без нагороди, хоч деколи нагорода не приходить так скоро як сим разом.

Павлусь радісним серцем відпровадив доброго лікаря аж на битий гостинець і там сердечно попрощався з ним. Коли вертав домів, був знову веселий як колись. Пташки весело щебетали йому здовж дороги, над лісною стежкою літали пестрі метелики, а блискучі хрущики перестрибували з куща на кущ, немов тішилися його щастям. Лиш одна думка смутила Павлуса, що він може більше не побачити незнайомого. Та, як то кажуть, гора з горою не зійдеться, а людина з людиною так. Але про це буде в грудневому „Віночку”.

Хто я?

Як питають мене люди,
Хто я, — тоді скажу їм,
Що я Українець щирий,
Український в мене дім!
І для України в мене
Серце із любови бе,
Я за рідну Україну
Віддам все життя своє.
Люблю землю українську
Усім серцем, з усіх сил.
А любови тої вчуся
Від насипаних могил.
В тих могилах сплять герої,
Що у хвилю у страшну
Буйні голови поклали
За родину й Вітчину.
І як всі герої впали,
Так і я завжди готов —
За Вкраїну жертвувати
Все життя, майно і кров.

о. П. Штокалко.

*) Цей вірш надрукований у книжечці „Малий декляматор”, що її видало тепер Видавництво „Світ Дитини” у Львові, при вул. Зіморівича ч. 3. „Малий декляматор” це збірка віршів до деклямацій на всякі національні торжества. Є тих віршів, гарно підібраних 63. У вступнім слові оповіджено, як малий Андрусь перший раз деклямував на концерті.

сом, що Товійко, мов очарований глядів на нього й закликав:

— Ісусику, Ісусику, ти не такий як ми, діти, ти не такий, як усі діти на землі... ти... ти... я не знаю, як це сказати — тільки довкола твоєї голови так ясно, таке світло бе з твого гарного лиця... ні ти не такий, як ми, всі діти...

А Ісусик, замість відповіді, спитався в Товійка:

— Як тобі, Товійку? Полекшало?

— Я ослаблений, та при тобі, коли йду осьтак спертий на тебе й чую твій милий голос, здається мені, що я здоровіший. Заспівай мені щось Ісусику — говорив Товійко.

— Що заспівати тобі? — спитався Ісусик.

— Щонебудь, Ісусику — просив Товійко — що тобі самому найбільше подобається, бо що тобі сподобається, те й мені миле.

— Добре! — сказав Ісусик і став співати дзвінким дитячим голосом 23-ий Давидів псалом:

*„Все Господь Бог мій пастир,
Дав достаток для мене,
Дав оселю покласти
На левадах зелених
І до тихих потоків веде.*

*І мою хору душу
Він лікує у славі
І кудою лиш рушу
Шлях показує правий
Для Імення свого усе.*

*І на смерті долинах
Не злякаюся горя
Бо Зір божий для мене*

Найневніша підпора —

Духа скрізь додає він мені.

На очах на ворожих

Ти мій стіл заставляєш,

Ти для мене, мій Боже,

Чару вицерть наповняєш

І на голову пахоці ллєш!

Скрізь мене так вестимуть

Милосердя та добрість

Все життя, так долину

Я в Господні притвори

*І по всі заживу там дні!**

— Як ти гарно, як ти чудово співаєш Ісусику!
— хвалив Товійко. — І здається мені, що при твоєму співі цей псалом для мене зовсім ясний і зрозумілий. Хто, так як ти віддається в Божу опіку, хто щиро виповнює всі Божі заповіді, тому ніщо на цьому світі не лячне, бо всевідучий і всемогучий Бог дбає про нього й веде його правими шляхами.

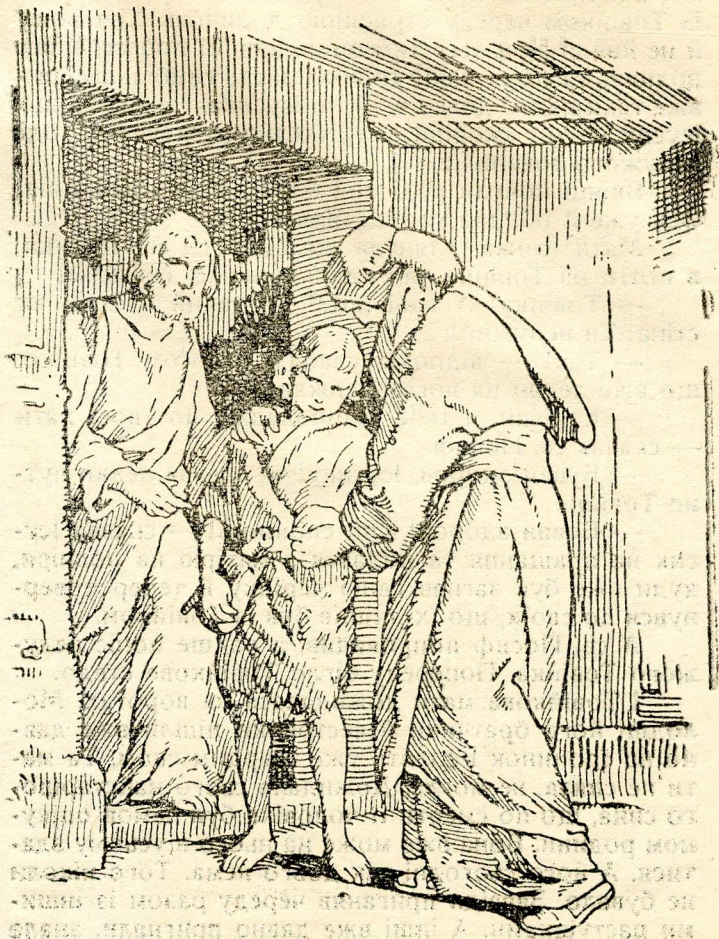
— Так, Товійку, — сказав Ісусик, а по хвилі додав: — Ось ми вже й під нашим Назаретом.

І справді перед ними засіріли в нічній темряві долини Назарета.

Вівці й кози стали бігти жвавіше. В нічній темряві почалося вдоволене, веселе блєання й мекання. Знали вже бідні звірятка, що по важкій дорозі жде їх тепер любий спочинок і що нічого вже їм боїтися.

Ось вони вже в Назареті; ось уже й хатина Йосифа тєсляра й Марії.

І обидвоє вони вже ждуть на воротах. Нетерпляче дожидалися Ісусика, бо вже чули від пастуш-

ків, які скоріше пригнали череди, що Ісусик пігнав із Товійком череду страшною долиною. Хоч вони й не йняли віри всім тим оповіданням про страшну долину, та всеж таки трівожилися, тимбільше, що вже таки надто довго не було Ісусика. Не знали, що Ісусик не міг скоріше йти, бо піддержував у ході недужого товариша.

Вкінці почули радісний блей овець і мекіт кіз. Ось уже й обидва хлопці біля воріт.

Мати Божа глянула насамперед на Ісусика, а потім на Товійка тай аж скрикнула з жахом:

— Товійку! А тобі що?! Ти такий блідий, як стіна! Ти недужий!

— Так! — відповів слабим голосом Товійко, що вже ледво на ногах держався.

— Стривай, я тебе підпровожу до твоєї хати — сказав св. Йосиф.

— Бувай здоров, Ісусику! — сказав ледви чути Товійко.

— Бувай здоров! Спи спокійно! — сказав Ісусик на пращання та подався з матір'ю на подвіря, куди вже був загнав свою черідку й тепер повернувся до своїх, що їх лишив був із Товійком.

А св. Йосиф попровадив, а радше поніс недужого Товійка. Попереду бігло Товійкове стадо.

І Товійкова мати дожидалася на воротах. Молодші його братчики й сестрички пішли вже давно на спочинок і сплять уже твердим сном. Та мати не спала, не могла. Дожидала свого найстаршого сина, що по смерті її чоловіка був немов опікуном родини. Вона вже може на нього в усьому здатися. А його сьогодні так довго нема. Того ніколи не бувало. Завсіди приганяв череду разом із іншими пастушками. А інші вже давно пригнали, знала

це, бо чула крики пастушків і черед. Аж почула, що наближається череда.

— Це вже певно Товійко — подумала. А як побачила сина спертого на рамені старенького теляра, підбігла до них.

— Синочку, Товійку, — закликала в тривозі — ти недужий, що тобі сталося?!

Товійко хотів відповісти, та не міг слова добути з горла. І відповів за нього св. Йосиф:

— Так, він недужий, має горячку! Йому треба як найскоріше в постіль покластися.

Мати взяла сина в свої рамена та сказала:

— Дякую вам, що ви були такі добрі й привели мені Товійка. Нехай вас Господь винагородить за вашу доброту.

— Оставляйте здорові! — сказав св. Йосиф і пустився до свого дому.

А мати повела Товійка в хату. В хаті роздягла його зараз та поклала в постіль.

— Затули очі, Товійку, та старайся заснути! Сон покріпить тебе.

Товійко слухняно заплющує очі, але сон не приходить.

— Не можу заснути — жаліється Товійко нечці. — Голова мене так болить, мамо!

— Пострівай, дам тобі холодний оклад на голову — каже мати й мочить платок у холодній воді та перев'язує ним голову Товійкові.

— А що, лекше тобі, синочку? — питається.

— Лекше, ненечко! — відповідає син.

Та за хвилину каже:

— Мамо, голова знов гаряча, аж горить, платок уже сухий.

І мати знову кладе на голову холодний оклад. Пропав ненчин сон тої ночі; не буде їй спочинку всю ніч...

— Мамо, ви дуже трівожилися, що мене з чередою так довго не було?

— А вжеж, Товійку, що дуже! Та ти не говори, старайся заснути.

— Я стараюся, ненечко, але годі, й горячка й думки не дають заснути. Мамо, Ісусик тесляра Йосифа дуже добрий хлопець, а Венямин ненавидить його — говорив Товійко.

— Венямин недобрий хлопчище й тому не любить Ісусика, бо лихе доброго не терпить.

— Правду кажете, мамочко: лихе доброго не терпить. А Ісусик дуже добрий; він мені власним платком перевязав рани на руці й на нозі, він мене ввесь час провадив, бо я сам не міг уже йти. І з ним так добре йти. Я з ним нічого не боявся, хоч ми проходили страшною долиною, тією знаєш...

— Йой! — скрикнула мати — ви проходили тією долиною!!! Чогож?! Може ти з цього занедужав?

— Ні, ненечко, не з цього! Я вже був недужий, заки ми пустилися з поворотом. Ми, себто я, Венямин і Давид, тікали перед леопардом...

— Боже, перед леопардом! — аж скрикнула мати.

А Товійко оповідав дальше:

— Череди наші тікали в трівозі на гору, я впав, а вівці й кози топтали по мені. Я ледви підвівся й біг дальше потовчений із покаліченою ногою...

— Бідний, бідний! — жалувала мати недужого сина.

— Череди забігли аж на гору, на полонину, де Ісусик пас свою черідку. Туди пригнався й леопард... — оповідав Товійко.

— Страх, страх! — говорила мати.

— І, мамо, Ісусик не злякався леопарда. Тільки впялив у нього зір і приказав йому вертатися в лісову гущавину! Мамо, Ісусик, то незвичайна дитина, він — він щось вище...

— Товійку, не говори так багато, це мучить тебе, спи! — просила мати.

І Товійко замовк на хвилину, та небаром кликав знову:

— Мамо!

— Чого тобі, синочку? — спиталася мати.

— Мамо, завтра рано пішліть Сару до Ісусика, щоб спиталася, чи куна поїла йому сьогодні голуби? — просить Товійко.

— Відки тобі таке до голови приходить? Чому саме Ісусикові й чому саме сьогодні малаб куна поїсти йому голуби?

— Бо я знаю, мамо, що там сьогодні раненько була куна. А Ісусик вигнав уже був тоді череду на полонину. Я йому говорив, що в його голубнику була куна, а він впевняв мене, що куна не зробила його голубам ніякої шкоди. Ісусик, мамо, знає багато такого, чого звичайні люди не знають і не можуть знати. Тому я хочу знати, чи всі його голуби живі.

— Добре, добре, синочку, — говорить мати, щоби впокоїти його. — Пішлю завтра зараз раненько Сару до Ісусика. Спи, спи!

Товійко заплющує очі, пробує заснути, але дарма — не може. Та лежить тихо з заплющеними очима, щоб мати думала, що він спить.

Мати хвилинку ще стоїть над ним, а потім сідає на постіль в його ногах.

— Спічну трохи — думає й по хвилині засипляє...

А Товійко довго ще не спав. Вкінці й він заснув. Однак сон його був неспокійний, він горячкував, говорив кризь сон...

5. Не плачте, Товійко видужає!

Дуже раненько збудився Товійко. У вікно неслися з недалекого гаю цвірінкїт і спів птичок. Ці голоси й не дали спати Товійкові, збудили його так вчасно.

— Вже день — подумав Товійко — час уставати, гнати череду пасти.

І старається підвестися. Несила! Руки й ноги відмовляють служби.

— Я ще недужий! — думає Товійко. Не можу гнати череди разом із Ісусиком. Пожене Фроїм.

Підійшла мати до його постелі.

— Як тобі, Товійку?

— Чуюся дуже, дуже недужий — сказав він слабим голосом. — Мамо, нехай сьогодні Аврамко пожене череду.

— Так — сказала ненечка — Фроїм пожене. Навіть, колиб ти був уже здоров, я тебе сьогодні ще не пустилаб — говорила мати, мацаючи долонею голову сина.

— Голова горяча — сказала журливо — треба буде попросити старого Натанаїла, нехай порадить щось.

МАТИ Й ДИТИНА

Як вечірні дзвони дзвонять,
Квіточки головки клонять
І дрібонькі сльози ронять,
Як вечірні дзвони дзвонять...

Як вечірні дзвони грають,
Тихо сирітки ридають,
Батька й ненечку згадають —
Як вечірні дзвони грають...

А як дзвони заніміють,
Всі хатиночки темніють,
Личка сном зачервоніють —
Коли дзвони заніміють...

А тоді мов сон легенька
Обійме сирітку ненька,
Приголубить до серденька —
Ненечка мов сон легенька...

А як стане вже світати,
Розплинеться люба мати
В оченятах сиротяти —
Коли стане вже світати...

Зореслав.

Муха

Наш знайомий Івась (ви його знаєте з „Сорокатої Книжечки”) дістав раз на домашню вправу написати щось про муху. Він написав таке:

Муха то комаха. Вона має шість ніг, а часом як їй недобрий хлопець відірве одну, то 5. А може ходити по стелі й догори ногами, чого я не потрафлю. Як муха летить в повітрі, то бачить відразу на всі боки: перед себе, поза себе, на право, на ліво, догори і вділ. Губу має муха як трубку, але не таку як слон, лиш цілком іншу. Слон набирає в трубку води і нею обливає людей. Того муха не вміє. Але

зате муха любить впадати до миски з борщем, чого знову не зробивби слон. Дуже легко зловити муху в повітрі, лиш треба вміти. Тих, що вміють ту штуку, звуть „мухоловами”, а про таких хлопців кажуть, що „збивають бомки”. Коли муха впаде в чорнило, а потім лазить по папері, то пише так, як деякі ученики в першій класі. Мухи нищить павук. Хто не хоче мух, нехай ніколи не робить порядків в кімнаті. Мухи також люблять гарні річі і тому сідають на образи, що висять на стінах. Мухи дуже люблять тепло в хаті. Їх часом виганяють на двір ганчіркою, а тоді ті нещасні комахи зідає за вікном пес. Звідси маємо пословицю: „Ліпша псові муха, ніж патиюком поза вуха”.

Коли Івась читав нам ту задачу, ми всі дуже сміялися. Але тато сказали, що так неможна писати в школі, бо „пані погнівається. Маруся записала сю вправу до „Сорокатої Книжечки”.

ДЕНЬ ДІТЕЙ

В Південній Америці, в столиці Аргентини Буенос Айрес відбувався сими днями Міжнародний Евхаристійний Конгрес. На те релігійне торжество зіхали-

ся маси католиків з цілого світа, щоб спільно віддати честь І. Христові. Другий день того конгресу був призначений для дітей. Того дня відбулася зворушлива церемонія, в котрій тисячі дітвори віддали честь Христові, утаєному в св. Евхаристії. Діти вислухали архиерейської Служби Божої на величезній галявині Парку Палермо. В часі тої Служби Божої діти прийняли св. Причастя, а діточі хори співали релігійні пісні.

Чудасії в світі

Франц Бровн, англійський вояк, був ранений в часі великої війни в голову так, що рана досягала аж до горла. Але його вилічили в шпиталі. Відтоді міг він курити папіроски так що затикав папіроску в отвір загоєної рани на чолі, а дим випускав устами і носом, як це бачите на образку.

Бувають різні гарбузи на світі. Є маленькі як яблучка, але бувають і великани. От приміром один огородник в Америці, Клайбберг, виплекав у своєму городі гарбуза, що важив 58 кг., а його обвід був два і півметра. А скільки він їздить мусів мати!?

В 1793 році уродилася в місцевості Туркоен у Франції дівчина, що мала лиш одно око посередині чола, щось на подобу казочних старогрецьких Циклопів. Ця дівчина була зовсім правильно розвинена і жила 15 літ. Подібний „оказ” є тепер теж у Бразилії.

Є найрізніші роди спорту, а ще більше буває всякого рода чудацьких осягів у спорті. От приміром живе в Англії один запалений грач у біярд, що грає в „карамболя” носом, осягаючи рекордове число 46 пунктів одним тягом.

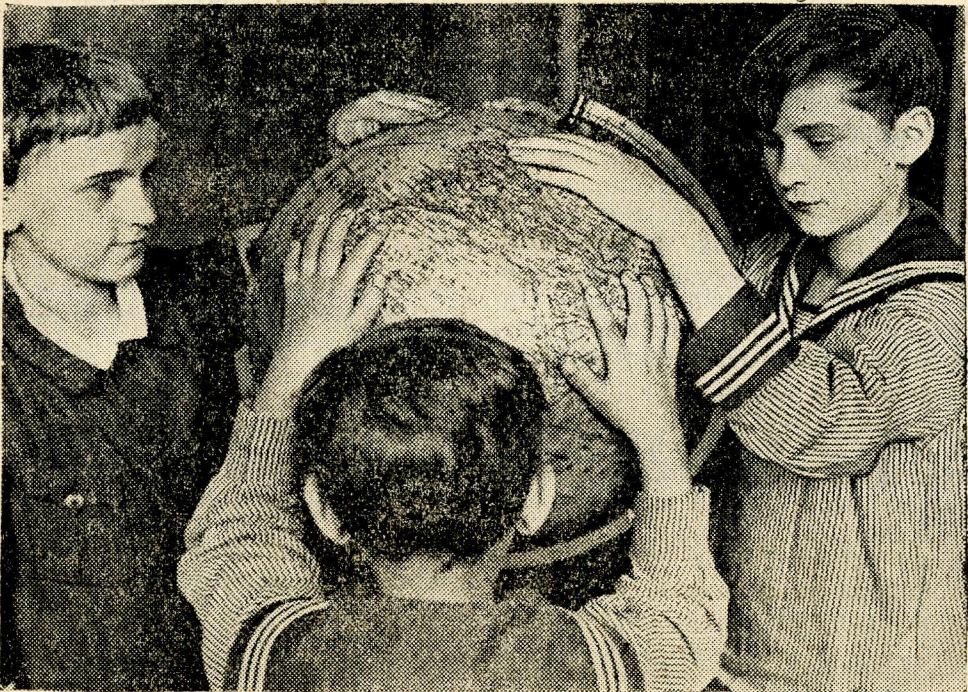
ВІНОЧОК

ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ДІТЕЙ

ч. 11 — 12 (30 — 31). Львів, грудень 1934.

Додаток до „Правди“

Як учаться сліпі діти

В школі для сліпих дітей у Берліні, столиці Німеччини, так видосконалюють дотик учнів, щоб руки могли заступити їм очі. Ось на тім образку бачимо, як сліпі учні тої школи пізнають на відповідно зробленій кулі (гльобі), де на землі є гори, низини, ріки, моря і т. д.

Та кілька то в нас є ще таких людей, що хоч їм Бог дав добрі очі, та вони все таки сліпі, бо не вміють ані читати ані писати. Кожний письменний Українець і Українка, великий чи малий, повинен цієї зими навчити читати й писати хоч одного неписьменного.

ПАМ'ЯТНИК, ЩО ГОВОРІТЬ

В Америці збудували недавно в місті Вашингтоні пам'ятник відкривцеві Америки Колумбови. В середині пам'ят-

ника вмістили радієвий голосник, котрий щодня рано в год. 10 і в 7 год. вечором кричить: „Я відкрив Америку“.

Історія доброго хлопця

Будьте всі однодушні, спочуваючі,
братолюбиві, милосердні, смирні...

(З 1-го Соб. Послання св. Ап. Петра 3,8)

ЗМІСТ того, що було в попередніх (9 і 10) числах „Віночка”: Павлусь ішов глибоким лісом і був сумний, бо його сестричка Маруся була тяжко хора. Він стрів у лісі заблуканого незнайомого та випровадив його з ліса. За те незнайомий (а був це лікар), довідавшись про недугу Марусі, пішов до дому Павлуса і дав Марусі ліки, від яких вона видужала. З того найбільше тішився Павлусь.

ПАВЛУСЬ РАТУЄ СТАРШИНУ

Після тої події минуло кілька літ. Аж нараз вибухла в нашім краю велика, страшна війна. Було то літом 1914 року. Дуже швидко війна докотилася й до тих лісів, серед яких мешкав Павлусь зі своїм батьком. Зразу було чути тільки далекий гук армат, а в ночі червоніло небо від пожеж сіл і міст. Відтак боева лінія присунулася так близьенько, що вже було небезпечно вилазити з півниці лісничівки. Та Павлуса страх цікавила війна. Одного ранку він виглянув з хати в ліс і перше, що побачив, був заблуканий військовий кінь без їздця. Хлопець зловив коня, та ледви поступив з ним кілька кроків, почув десь близько в кущах слабкий зойк. Ідучи за тим голосом, Павлусь побачив на лісній стежці якогось раненого військового старшину. Він зараз повідомив батька і вони спільно перенесли офіцера до своєї хати. Тут переміли йому рану на голові, перевязали і за кілька днів старшина міг уже сісти на свого коня та вернутися до свого полку.

Старшина дуже дякував за гостинність та хотів щось подарувати Павлусеві за його добре серце і поміч. Але Павлусь не хотів нічого прийняти. Тоді старшина зняв зі своєї шиї хрестик та дав його Павлусеві.

— Носи той хрестик на своїй шиї — сказав — та нехай Бог винагородить тобі за твоє добре серце. Відтоді Павлусь все носив на шиї той хрестик.

ЯК ХРЕСТИК УРАТУВАВ ПАВЛУСЕВІ ЖИТТЯ

Війна тягнулася вже кілька літ. Боева лінія то віддалялася від Павлусевої

околиці, то знову наближалася. Павлусь уже виріс на гарного 18-літнього хлопця. Він вибрався раз лісами з якоюсь орудкою до найблизшого місточка Б. Та несподівано він наткнувся на військову мадярську стежу. Його задержали й питали щось, чого він не розумів. А що не було в нього ніякої перепустки, він видався Мадярам підозрілий як шпигун, якого наслали Москалі, щоб розвідав про їх сили і становище. Павлуса арештували й завели до команди. Саме тоді в команді була велика метушня, бо недалеко Москалі прорвали австрійську лінію. Як звичайно команданти скидали за це вину на місцеве населення, що ніби наш нарід помагає Москалям.

На таку хвилю попав до команди наш Павлусь. Справа була коротка. Павлуса признали шпигуном і рішили покарати його смертю. Нещасному хлопцеві звязали руки і вже мали повести його на смерть. В тім пригадалося йому, що засудженим на смерть не відмовляють останнього бажання. Він зняв хрестик зі шиї та передав його жовнірам з просьбою, щоб той хрестик передали його батькові.

Коли жовнір передавав той хрестик своєму командантові, надіхав саме якийсь старшина зі штабу, що привіз для команданта якийсь приказ.

Він побачив хрестик у руках команданта і зараз пізнав, що то той самий хрестик, котрий він дарував з початку війни одному хлопцеві на лісничівці. Був це справді той самий старшина, котрому Павлусь уратував життя. Він негайно велів привести до себе засудженого на смерть хлопця і переконався, що то справді той сам Павлусь. Розуміється, Павлуса негайно звільнили й відпустили до дому. Павлусь, котрий уже прашався з сим світом, несподівано відзискав життя. Він щиро дякував старшині за визволення.

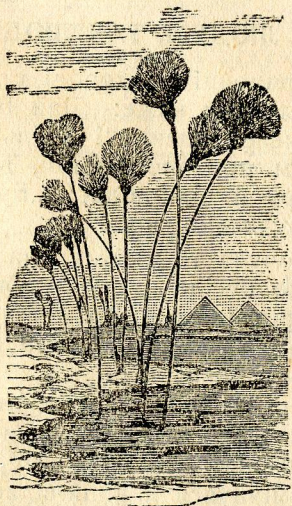
— Не дякуй — говорив той. — Щойно тепер між нами все вирівнане. Ти вратував мені життя, а я тобі. Дякуй Господу Богу, котрий ніякого доброго діла не оставляє без нагороди. І Павлусь у своїх молитвах усе дякує Богові, що спас його від наглої і несподіваної смерті. Тепер він уже не Павлусь, але Павло,

одначе тої своєї пригоди ніколи не забуває, лиш розповідає її дітям та все напоминає їх, щоби були все однодушні, спочуваючі, братолюбиві, милосердні та смирні, а Бог не забуде їх ніколи.

Як роблять папір

В давній давнині люди не знали робити такого паперу, як тепер. Писали вони на камінню, або цеглах, пізніше на шкірах званих пергаментом (від міста Пергамон у Малій Азії), а в Єгипті на т. зв. папірусі, такій рослині, що її тут бачите на образку. Ця рослина подібна до очерету, що росте в воді. Би́ла того папірису краяли на тонкі паски, складали разом і прасували. На звоях такого папірису писали Єгиптяни пензликами. Коли Римляни завоювали Єгипет, тоді на папірусі почали писати свої твори також римські поети та вчені.

Винахідниками такого паперу, як є тепер, були Гіндуси, що живуть в південній Азії, в Індії. На сотки літ перед Різдом Христа виробляли вони папір із сирової бавовни, яку розварювали на папку, а потім ту папку прасували на тоненькі

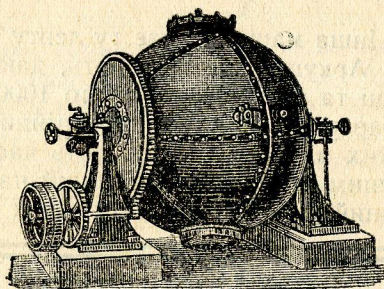

таблички. На тих табличках писали. Від Гіндусів навчилися робити папір Перзи, а потім Араби. В середніх віках Араби

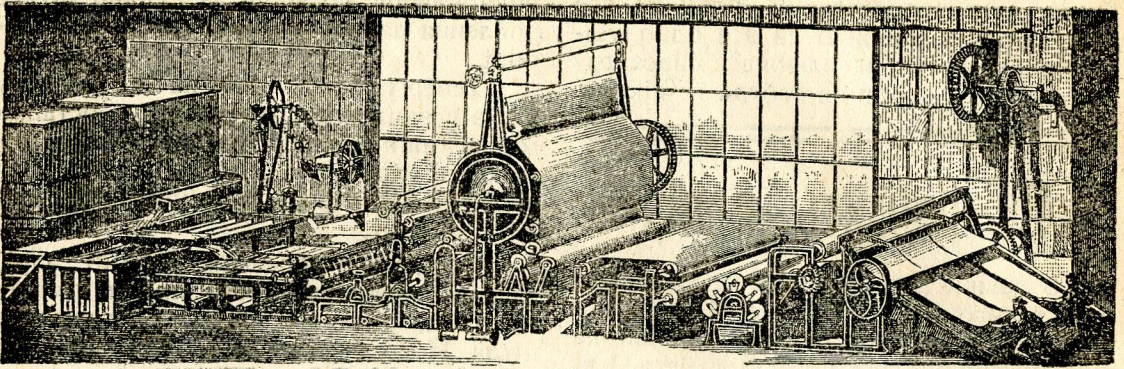
завоювали Іспанію і там були перші фабрики паперу в Європі. З Іспанії штука роблення паперу розійшлася по всій Європі.

Тепер роблять папір не з бавовни, але з усяких шмат (ганчірок), а останніми часами найбільше з дерева. Цей папір, на котрім друкуємо „Правду” і „Віночок” зроблений з дерева. Кращий папір роблять зі шмат.

Ось на тих образках бачимо виріб паперу в фабриці. Чисто вимите шмаття дають до великого щільно замкненого кітла. Його бачимо на меншій образку.

В середині кітла є валець з острими зубами. Під кітлом горить огонь. Валець у нутрі кітла обертається при допомозі електрики, а його зуби розривають шмаття на дрібні шматочки, та роблять з нього масу, подібну до тіста. Ту папку потім переливають до іншого кітла і там далше розварюють та розтирають. Розпущену масу білять відтак хемічними способами. Густу і вже цілком білу масу переливають до плитких збірників. З тих збірників (їх бачимо на третій образку в лівім куті) переходить маса на поверхню широкого металевого вальця, покритого флянелею. Валець обертається дуже скоро. Папка чіпається поверхні флянелі й поволі ціпеніє. Та сама флянеля немов широкий пояс, покрита верствою паперової маси, посувається по черзі через цілий ряд подібних вальців, ogrітих у середині горячою парою. Під впливом тепла паперова маса постійно парує, стає суха. Вона дістається вкінці (вже без флянелі) поміж два вальці, які тісно стикаються з собою, і так випрасована одержує потрібну тонкість. Коли вже паперова маса перейде через ті вальці, вона є суха, тверда і виглядає як довга широка

лента. Інша машина крає ту ленту на аркуші. Аркуші ще прасують, дають до сушарні та пакують у белі по 1000, 2500 і 5000 аркушів. Для т. зв. ротаційних друкарських машин, які друкують часописи з більшим накладом, потрібний папір не порізаний на аркуші, лиш у цілих звоях.

Та для часописів береться звичайно папір не зі шмат, але вироблений з дерева, головню з трачиння чатинних дерев. Виробляють папір уже навіть із соломи. В нашім краю є великі фабрики паперу в Сасові к. Золочева та в Черлянах коло Городка.

ПТИЦІ, ЩО СВІТЯТЬ

Є різні сотворіння на дні моря й на суші, що світять у ночі. А й у повітрі літають птиці, що світять. Це нічні птиці: сичі та сови. Їх свічення може тривати й кілька тижнів. А не є воно казка, ні видумка. Завважав це, вже тому 1900 літ римський письменник і учений Пліній Старший. Та довго не знали, звідки береться в цих птвиць світло. Аж от недавно й відкрили. Є такі дрібосенькі гу-

би, що чіпляються піря цих птиць і дуже скоро розмножуються. Вони саме й світять у повітрі. Та за дня цього світла не видно, тільки в ночі. Тоді з віддалів уже видно, як усе піря на цих птицях світить.

ЯК МИ ЛЮДЯМ, ТАК ЛЮДИ НАМ

На грядочці на городі стрічає цибуля хмеля тай каже: „Дай Боже здоровля, хмеле-шалений!“ Хміль, ображений таким поздоровленням, підняв голову вгору й відповідає: „Бувай здорова, цибулисько-гірка!“

Як почувла те цибуля, далі в плач! Біжить до сусіда-кропу, щоби пожалітися. А кріп їй каже: Колиб ти поздоровила його чемненько, тоді й він відповіби тобі гарненько.

Втерла цибуля свої сльози і коли знову зустріли хмеля, сказала: „Здоров був, хмеленьку-веселенький!“ А хміль тільки всміхнувся й відповідає: „Витай, цибуленько-смачненька!“

БРАТСЬКА ЛЮБОВ СИЛЬНІША ВІД
КАМІННИХ СТИН,

Листопадове торжество у Філадельфії

Участь дітей-сиріток з українського захисту.

В неділю, 11 листопада, старанням Союзу Гетьманців Державників Округа І у Філадельфії, уладжено святочний концерт в пам'ять 16-тих роковин Української Державности. В концерті брало участь три хори, Катедральний Хор імени Лисенка, Хор нашого Сиротинця і ново-організований Хор Молодих Гетьманців.

Свято розпочав Хор Сиротинця молитвою „Боже Великий Єдиний“, яку ціла саля вислухала стоячки.

Богате змістом вступне слово на тему „Любов до нації“, виголосив Впр. о. канцлер Олександр Пик. Дальше ішли хорові пісні, переплітані деклямаціями. Хорові пісні сиріток ось-такі „Учітеся, брати мої“, „Ми йдемо в бій“, Коломийка й „Туга за вітчиною“. Всі пісні вийшли бездоганно.

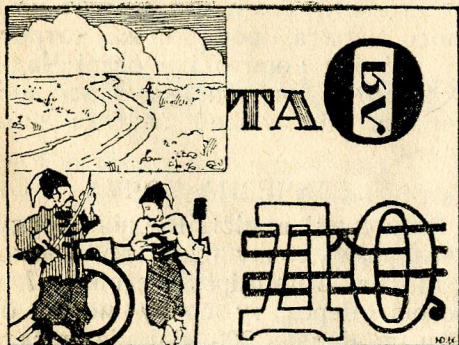
Аж серце раділо подивитись на цей наш квіт. Повбирані всі в українську нощу. Дооколичні гості, що бачили цей хор перший раз, не могли з дива вийти що таке гарне вишколення, а головнов чиста вимова наших слів у сиріток. Деклямації були ось-такі, „Світ української дитини“, деклямувала дуже вдало з рухами дев'ятилітня учениця української цілоденної школи, Ольга Олесь. При кін-

ці деклямації коли виголосила на колінах піднісши до Бога руки:

І тепер в тяжку годину
Молим Бога за наш край,
Боже Отче справедливий,
Не карай нас, не карай!

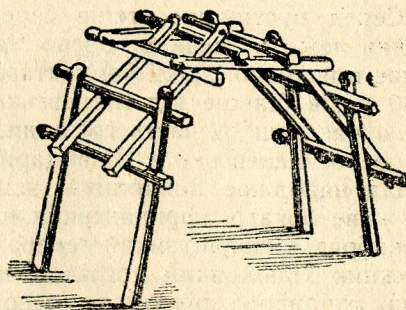
можна було побачити слюзи на очах многих присутних. Молитву дитини деклямувала сирота М. Вовчак. А вже не було кінця оплескам коли вийшла шістьлітня дівчинка сирітка К. Яким, і вищебетала гарно та чисто всім зрозуміло „Я Українка“. Всі деклямації були вдало дібрані під так поважну хвилю. Говорилося в них за продовження тієї боротьби що почали наші батьки та молитву до Всевишнього за поміч у добрім ділі. Вправи хлопців шаблями і дівчат та інші вправи вийшли взірцево.

Честь і слава нашим дорогим Сестрам, що так гарно вчать наших дітей і знаходять все настільки часу вивчити дітей окрім шкільних предметів ще й любови до свого рідного. І нарід наш цінить їх працю, бо коли після першої часті програми окружний отаман пан В. Волчанський попросив зібраних скласти дарунок для сиріток на ялинку, за кілька хвилин зібрано 28.85 дол., і це буде заохотою набудуче для наших Пр. Сестер та сиріток. (Кінець буде).

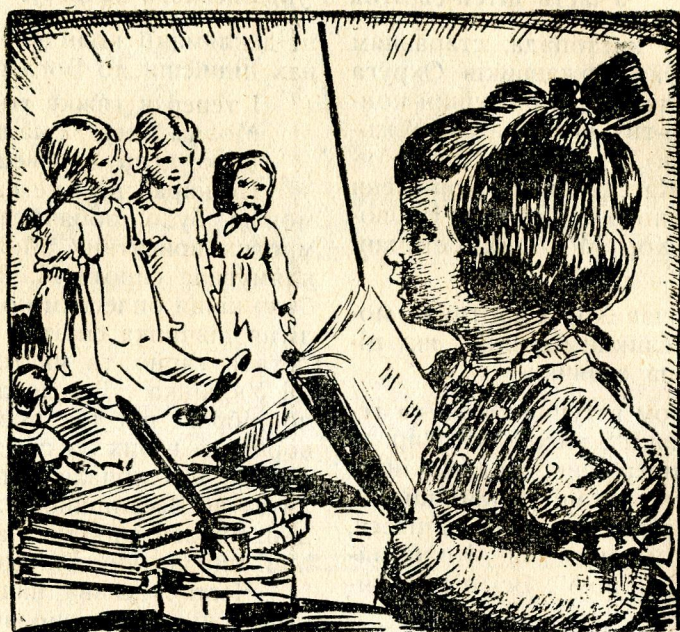
Що це значить?

ВПРАВЛЯЙТЕ ЗРУЧНІСТЬ!

Міст із сірників

До науки!

Нумо, лялі, до науки!
Вже вам годі пустувати,
Вже минувся час забави,
Треба нині працювати!
Ось, сідайте тут рядочком
І пильненько уважайте,
Слухайте, що я говорю,
І за мною повторяйте!
Ну! А—Бе — вважай Галюсю,
Ве — Га — Ге — тихенько Олю!

Де — Е — Є — не скач Ганусю,
Мала ти все літо волю!
Так навчала їх Маруся
І вважали чемні лялі,
Вчилися усі азбуки
І рахунків — і так далі.
Бо Маруся дуже строга,
Це вже знають усі люди:
Всі говорять: „Колись з неї
Добра вчителька ще буде!”

ОЗЕРО ЧАД ЗАГРОЖЕНЕ

Серед пустинних степів середущої Африки лежить велике озеро Чад, що займає поверхню 2 мільйони гектарів. Воно 40 разів більше від Женевського озера, а має лиш $\frac{1}{4}$ часті тої води, що її має озеро Женевське в Швейцарії. Озеро Чад наводнює довколишні землі, на якій живе багато африканських племен. Там вибрався французький генерал і подорожник Тільо, який дослідив, що головна допливова ріка того озера щороку підчас дощів виливає і то так широко, що часті її вод спливає в зовсім

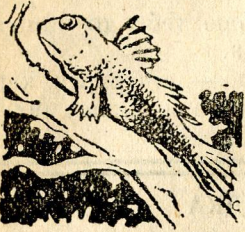
іншу сторону. Тому, що ся ріка не має сталого корита, вона може котрогось року змінити корито і в озері Чад забракне води. Очевидно тоді всі довколишні жителі мусілиб звідтам вимандрувати.

ВЕЛИЧЕЗНА СОЧКА

В Америці в місті Корнінг збудували величезну сочку (скло до далековиди), що має в промірі 5 метрів і 87 сантиметрів. Через ту сочку можна буде видіти на віддалі 900 мільйонів світляних літ або три рази далше як можна було видіти через дотеперішні далековиди.

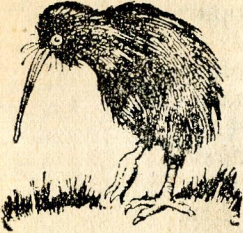
Чудасії в світі

ПОВЗУЧИЙ ОКУНЬ

В Індіях живе при берегах рік риба, яка називається „лазун“ або „повзучий окунь“. Живе вона не лиш у воді, але вилазить з води на беріг, виповзує на коріння прибережних дерев, а навіть і на дерева вилазить, де глядає за комахами і гусеницями. Без води може перебувати на суші кілька годин, бо має у роті торбинку — де заховує запас води на час своєї мандрівки по суші.

ПТИЦЯ БЕЗ КРИЛ

На острові Нова Зеландія живе дивна птиця КІВІ, що зовсім не має крил, ані хвоста. Вона завбільшки великої курки або індики. Її пір'я подібне до щетини. Жирує тільки в ночі, шукаючи довгим клювом у землі черв'яків. Цей дивний птах уже дуже рідкий і його заборонено вбивати.

ДИВНІ ПРИЯТЕЛІ

Буває в звіринному світі що найбільші зроду вороги стають найкращими приятелями. В Англії одна пані привчила свого кота, щоб не ловив мишей. На образку бачимо, як мишка бавиться з тим котом, наче з найліпшим своїм товаришем. В нас такого кота ніхто не хотівби тримати тай за дурно годувати, наколиб він лиш бавився з ...мишами.

ЛЮДИНА З РОГАМИ

В однім муринському племені в Камеруні в Африці живе чоловік, якому на чолі виростили два подовгасті роги, немов у барана. Це сталося з причини якоїсь дивної хвороби шкіри. Ті роги не є з такої твердої маси, як роги звірят — лиш повстали з постійно наростаючого наскірка, одної верстви на другій, подібно як повстають на нозі мозолі (нагнітки).

— 0 —

Незвичайна дитина, що зветься „К“

В Нью Йорку вродилась перед семи літами т. зв. „чудесна“ дитина. Родичі тої дитини Жиди. Дитину держать у міській клініці під обсервацією. Прізвисьце тої дитини держать у тайні і означили його одною буквою „К“. По двадцяти місяцях по народженні К. вмів вже азбуку, а до четвертого року життя навчився сам читати й писати. Часто він спорить

з учителями і дуже часто їх побіджає. Він виконує довільні арифметичні чотирициферні ділання скоро і без похибки. При означуванні степеня інтелігенції (т. є означування числами висоти здібностей — головно орієнтації) К. дістав число 196. Для порівняння пригадаємо, що великий учений Айнштейн „дістав“ недавно 205.

НАЙВИСШИЙ ЧОЛОВІК

Недавно в віденському лікарському то-варистві один лікар розказував, що в Персії знайшли найвисшого чоловіка. Він до 20 року життя ріс як кождий чо-ловік. Доперва від 20 року зачав страш-но скоро рости, так, що виріс на 3 метри і 30 сантиметрів. Відповідно до росту прибував також на вазі і тепер важить 200 кілограмів. Навіть голова в нього два рази така велика як в звичайного чо-ловіка.

МАЛИЙ МАТЕМАТИК

Семилітній Микольцю має розвяза-ти якусь рахункову задачу і рахує на пальцях.

— Фе, Микольцю, — каже мама. — Хто числить на пальцях. Треба радше помагати собі головою.

— Алеж, мамо — каже хлопчик — я прецінь маю тільки одну голову...

ЯК БАВЛЯТЬСЯ ДІТИ

Козаки і коні. Діти стають парами в колесо. Праві є „кіньми“, ліві „козака-ми“. „Козаки“ сідають „коням“ на спи-ни та їдуть довкола. Коли обідуть тричі, тоді міняються. „Коні“ стають „козака-ми“, а „козаки“ „кіньми“. Та забава про-довжується досхочу.

„Рак“. Два хлопчики стають до се-бе спиною і беруться зігненими руками попід лікті та підносять на перемену о-дин одного на місці або ходом.

ВІДГРИЗСЯ

— Коли ще раз так мене вдариш, то тобі наговорю дурниць — каже кар-лик до великана.

— А я тоді схочу тебе до кишені — відповідає великан.

— Не роби того — відгризся кар-лик — бо тоді будеш мати більше розу-му в кишені ніж в голові.

ЗАГАДКА

Бачить — не бачить,
Чути — не чує,
Мовчки говорить
Дуже мудре
Кривду соромить
Правди навчає,
Часом жартує,
Смішки справляє,
Люба розмова;
Дай, Боже, діти,
З нею до віку
Знається, дружити.

РОЗГАДКА

Хтож то така
В світі щаслива,
Мудра, правдива
І жартовлива?
Як не вгадали,
Стану в пригоді:
Річ коротенька —
Книжка тай годі.

Л. Глібів.

Родичі!

Передплачуйте для своїх дітей

„ДІТОЧУ БІБЛІОТЕКУ“

яка виходить щомісячними кни-жечками в обемі 3-4 арк. друку.

На зміст цих книжечок складаються:

Байки, казки, історичні оповідання, описи з життя звірат, мандрівничі пригоди, сміховинки і сценічні картини, — оригінальні українські та переклади й переспіви з чужих мов.

Будуть також окремі книжечки присвячені історії та географії Рідного Краю!

Всі книжечки обильно ілюстровані.

Умови передплати:

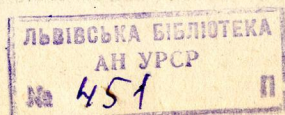
Цілорічна на 12 книжечок 5 зл.
Піврічна „ 6 „ 3 „
Квартальна „ 3 „ 2 „
Для Чехословаччини 25 корон; для Рومунії 150 леїв;
для Америки і Канади 1.50 доляра.

Замовлення посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“

Львів, ул. Зіморевича, 3.

Чековеkonto ПКЮ. Львів, ч. 503.330.

00451

27

1,10

БІБЛІОТЕКА
НАУКОВОГО ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА
у Львові.

IV

ЖС 16.947

1934-1-12

58

рік
1934